

Posudek diplomové práce

Bc. Valerije Judina, Kavalírské cesta Filipa Zikmunda z Ditrichštějna do Španělska (1671–1672), Filozofická fakulta Univerzity Karlovy – Katedra pomocných věd historických a archivního studie, Praha 2020, 92 s. + 72 s. příloh.

Pestrou skupinou pramenů, jejichž studium a zejména pak zpřístupňování nabývá zvláště v posledních letech na stále větší intenzitě a významu a těší se rostoucímu zájmu a oblibě jak u odborné veřejnosti (historiků, jazykovědců, archivářů a d. jakožto jejich zpracovatelů a především editorů) na straně jedné, tak i mezi čtenáři na straně druhé, jsou písemnosti osobní povahy (tzv. ego-dokumenty či Selbstzeugnisse). Jejich atraktivita spočívá v několika faktorech – do popředí vystupuje osobnost pisatele, texty podhalují jeho subjektivní prožitky a pocity, umožňují nahlédnout na konkrétní dějinné, společenské či kulturní události z jeho pohledu. V široké rozmanitosti, bohaté obsahové náplni a ve výpovědní hodnotě tohoto typu písemných pramenů spočívá na jedné straně jejich atraktivita, avšak na straně druhé sebou nesou zároveň celou řadu problémů a úskalí souvisejících s jejich zpracováním a edičním zpřístupněním.

Samostatnou skupinu v rámci písemných pramenů osobní povahy představují deníky a mezi nimi pak zejména deníky cestovní, pro období raného novověku pak zvláště deníky vedené na kavalírských cestách a dále pak k těmto cestám, k jejich průběhu se vážící korespondence. Dochovaná je tak i korespondence Filipa Zikmunda Ditrichštejna z jeho cesty, již podnikl v letech 1670 až 1674 a jež mimo jiných zemí zahrnovala i Španělsko. A právě tato část cesty, kterou absolvoval Ditrichštejn v letech 1671 až 1672, je předmětem předkládané diplomové práce. Ta je rozdělena do dvou částí – úvodní monografické a druhé části ediční.

V úvodní části autorka stručně představuje strukturu práce a seznamuje se základními metodickými východisky, charakterizuje základní literaturu k tématu (pozn. – spoluautorko publikace Česká touha cestovatelská je Simona Binková, nikoli Bílková). poté již navazují jednotlivé kapitoly. V první diplomantka analyzuje Ditrichštejnovu kavalírskou cestu v kontextu dalších kavalírských cest nejen z tohoto období, o nichž jsou k dispozici relevantní informace, zmiňuje i kavalírské cesty dalších příslušníků rodiny, především Filipových bratrů. Hlavní pozornost věnuje pak vlastní Filipově cestě, zahájené ve Vídni na podzim roku 1670 a ukončené tamtéž na jaře o čtyři roky později, přičemž primárně vychází z edičně zpřístupněné korespondence, již doplňují informace získané z dalších pramenů a stávající literatury. Analyzuje především důvody vedoucí k zařazení Španělska mezi země, které měl Filip navštívit, zvláště zevrubně se pak věnuje instrukcím, v nichž byl nastíněn program cesty a jež sepsal Filipův nejstarší bratr Ferdinand, který se stal po smrti otce hlavou rodiny. Následně se rozebírá hlavní tematické okruhy, rezonující v korespondenci, tzn. především otázky finančního rázu na straně jedné a společenský život na straně druhé. Závěrem pak porovnává původní plány na cestu se skutečně realizovanou trasou.

Druhou část práce uvozuje formální rozbor souboru korespondence (dochování, psací látka včetně analýzy filigránů, pečeti, písma a d.), čítajícího celkem 34 dopisů a konceptů dopisů, a uloženého v Moravském zemském archivu v Brně. Autorka neponechává stranou pozornosti ani jazykovou stránku, upozorňuje na neustálenost výrazů, pro dané období však typické. V rámci vlastní edice volí vzhledem k době vzniku korespondence a zvláště pak z důvodu, že se jedná o ego-dokument a s ohledem na zachování autenticity textu, transliteraci, na drobné odchylky upozorňuje v pečlivě zpracované ediční poznámce.

V. Judina pracovala s archivně neuspořádaným souborem, pro účely edice řadila jednotlivé dopisy a koncepty dopisů (psané německy) chronologicky. Každý je opatřen českým

regestem. Samozřejmostí je pečlivě zpracovaný vědeckoinformační aparát. Poznámky textové a ediční byly spojeny do jedné řady. Závěrem jsou připojeny rejstříky – jmenný (vhodnější by bylo označení osobní) a místní. Práce je doplněna řadou příloh, ať již obrazových (především kopie jednotlivých dopisů a konceptů dopisů), dále ukázkami filigránů, které se vyskytují na papíru užitém pro čistopisy, ukázky pečetí, nechybí ani závěrem připojený přehled edičně zpřístupněné korespondence včetně odkazů na chybějící položky a přehledy útrat na cestě.

Předkládaná diplomová práce představuje východisko pro další studium cesty Filipa Zikmunda do Španělska a následně celé čtyřleté kavalírské cesty. V případě dalšího rozšíření, prohloubení tématu by bylo vhodné rozpracování zvláště místního rejstříku (detailnější geografické údaje týkající se jednotlivých lokalit), za úvahu by rovněž stálo (pro případ vydání) doplnění edice o překlady celých dopisů či konceptů dopisů, připojení mapky s vyznačením trasy kavalírské cesty.

Závěr: práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm *výborně*.

V Praze dne 2. září 2020

doc. PhDr. Ivana Ebelová, CSc.
vedoucí práce